

HRVATSKI

Godina XXIII, broj 15

18. travnja 2013.

cijena 200 Ft

Nogometna momčad Baranja osvojila je Hrvatski državni malonogometni kup 2013

Komentar

Što se krije iza brojke

Konačno su izneseni pred javnost podaci i statistike zadnjeg popisa pučanstva, što smo željno očekivali i zbog rezultata brojanosti naše hrvatske zajednice. Statistika je ipak neki pokazatelj stvarnoga stanja iz kojih možemo natuknuti određeno stanje našega standarda, društva. Većina nas je očekivala da će se broj stanovništva Mađarske smanjiti, a u to smo se mogli i uvjeriti, ima nas čak 261.000 manje. To je nekako i logično kada završimo u statistiku, koja me je potpuno iznenadila, naime da čak 53% obitelji ne odgaja nijedno dijete, 25% samo jedno, a svega 15,8% ima dvoje djece, preostali tri ili više. Unatoč državnoj statistici opadanja nataliteta, rodnošću broj pripadnika naše narodnosti porastao je, ali je opao broj osoba koje hrvatski jezik smatraju svojim materinskim jezikom. Mislim da je taj rezultat donekle stvaran jer imamo podatak i o tome da je u Mađarskoj svaki deseti stanovnik iznad 70 godina. Naši pripadnici većinom žive na selu, a na selu živi najviše starijih ljudi (mladi zbog posla sele se u gradove), koji u našoj zajednici jezik najviše čuvaju, njeguju i u svakodnevici. S obzirom da su ljudi stari, njih već, nažalost, imamo sve manje, polako izumiru osobe koje su odista prve riječi od svojih roditelja naučile na hrvatskom jeziku.

Općenito je porastao broj pripadnika narodnosti, vjerojatno zahvaljujući narodnosnoj politici naše države. Začuđuje kod Nijemaca, njihov je broj naglo porastao tijekom deset godina, pa tako i Rumunja. Tu bi čovjek razmišljao, kako to? Zar se prije deset godina tako mnogo ljudi nije smjelo izjasniti pripadnikom narodnosti, ili je toliko narastao natalitet među tim narodnostima, ili su te narodnosne zajednice ovaj put vrlo dobro informirale svoje članove, ili je naglo porastao prestiž njemačkog ili rumunjskog jezika? Zbog čega taj nagli rast, to treba njih pitati, no ono što sam pronašla u podacima popisa jest da je među Nijemcima najviši postotak osoba sa završenim fakultetom. Možda kako bi tko bio svjestan svoje pripadnosti i da svjesno učini što za svoju narodnosnu zajednicu, treba i određena inteligencija, tj. naobrazba. Mogli bismo navesti i primjer kada stariji ljudi koji savršeno govore naš hrvatski jezik, ipak kažu da su Mađari, ne shvaćajući što znači biti pripadnikom neke narodnosti u mađarskoj državi. Mene ipak više zanima zbog čega nije mnogo više porastao broj i pripadnika hrvatske narodnosti jer sam očekivala otprilike dvostruku brojku razmišljajući prema sljedećem. Zbrojimo li broj stanovništva u hrvatskim naseljima, koja su nekada bila čista hrvatska sela, a oduzmemo otprilike 20% stanovnika, koji su većinom useljeni Mađari ili Romi, dobili bismo znatno veću brojku. Tu bih spomenula da na sadašnjem popisu nije bilo obvezatno ispuniti obrazac o pripadnosti, inače 1 398 731 osoba nije se ni željela izjasniti, ali to su znale i one narodnosti kojima je naglo porastao broj. Što je nedostajalo u našoj zajednici da dobijemo rezultate koje su po mom sudu bliže stvarnosti? Možda smo slabo informirali pripadnike naše zajednice, možda nismo delegirali dovoljno popisivača iz naših redova, možda nismo dovoljno osviješteni, ili smo bili samo nemarni i ono što nije obvezatno nismo ni napravili ili doista nas ima samo toliko?

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Nije selo zbog crkve, nego je crkva zbog sela. Ovu sam rečenicu napisala dan kasnije nego što je umro svećenik Imre László Boros Gyevi, a povod je bio poziv kojim su iz župe koja se brine o vjernicima Hrvatima koji sačinjavaju 90% onih koji pohađaju mise, otkazana pretpлата na Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj, koji je desetljećima stizao u tu župu. Slat ćemo ga i nadalje, valjda će se naći vjernik koji će isplatiti poštanske troškove, ako ga žele čitati, u nadi kako će se čitati i nadahnjivati

„Rodio se prije 99 godina u Austro-Ugarskoj Monarhiji, prostoru u kojem se putovalo bez putovnice od Erdelja do Rijeke, a umro u Europskoj Uniji.“

njime u propovijedima na hrvatskom jeziku svećenici koji služe i hrvatski vjernički puk. I Imre László Boros Gyevi službovao je u spomenutoj župi duge godine, ne znam je li čitao štivo o životu Hrvata u Mađarskoj na hrvatskom jeziku. Pisao je o Hrvatima u Mađarskoj. Rodio se prije 99 godina u Austro-Ugarskoj Monarhiji, prostoru u kojem se putovalo bez putovnice od Erdelja do Rijeke, a umro u Europskoj Uniji. Za svoga ljudskoga vijeka zasigurno je bio svjedok niza događanja, promjena, uspona i padova, imao je dane ispunjene dubokim bolom i vjerom u život. Mora kako je tako, navodi nas to tek površan pogled u njegov životopis. Odlično je znao hrvatski jezik, rođen u Senti, sjemenište pohađa u Varaždinu, studira teologiju u Zagrebu, a završava je

u Gyöngyösu. Posvećen je za svećenika u Egeru. Potom služi u šikloškoj provinciji, koristi se znanjem hrvatskoga jezika zbog velikog broja tamošnjega hrvatskog življa, brine se o vjernicima sela Semartina, i Saboča (Drávaszabolcs), ispovijeda u Judu, od 1946. služi u tamošnjemu marijanskom svetištu. Njegova je rodbina u tadašnjoj Jugoslaviji, nikoga nema u Mađarskoj, svi su mu u „neprijateljskoj“ zemlji. Ocu Borosu Gyeviu pomoglo je znanje hrvatskoga jezika. Potreban je Pečuškoj biskupiji. Služi u Baranji, Tolni, pa opet u Baranji. U Mohač dospjeva

1957. godine. Zbog „poučavanja vjeronauka bez dozvole“ nakon nekoliko godina premješten je u Starin, a potom u Martince, gdje ostaje do svog umirovljenja 1989. godine. Nakon demokratskih promjena imovina je vraćena i franjevcima, oni kucaju na vrata njegova pečuškoga stana, „braća“ ga mole za pomoć. Oda ziva se i pomaže duge, duge godine.

Imre László Boros Gyevi suautor je knjige Podravski Hrvati izašle na hrvatskom jeziku u nakladi Tankönyvkiadó 1988. godine, istraživao je povijest martinačke i starinske župe... Na svečanosti proslave Dana Hrvata, 24. studenoga 2012. godine Savez Hrvata u Mađarskoj dodijelio mu je nagradu za istaknutu djelatnost na području vjerskog života Hrvata u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Poziv za dostavljanje prijedloga

Sukladno Pravilniku za dodjelu odličja Hrvatske državne samouprave, pozivamo članove i odbore Skupštine, područne hrvatske samouprave, hrvatske manjinske samouprave, hrvatske udruge, hrvatske ustanove da dostave svoje prijedloge za dodjelu odličja.

Prijedloge možete dostaviti u ovim kategorijama:

1. Za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj;
2. Za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture u Mađarskoj;
3. Za hrvatsku mladež u Mađarskoj;
4. Za istaknutu djelatnost na području hrvatskoga društveno-političkog života u Mađarskoj.

Odličje se dodjeljuje za priznanje djelatnosti osobama, kolektivu, udrugama i ustanovama koje su se svojim radom, djelatnošću posebno istaknule na polju jačanja hrvatske nacionalne svijesti, pridonijele razvoju hrvatskoga jezika i kulture, za koje se vežu istaknute osobne i kolektivne zasluge.

Jedan predlagatelj ima pravo predložiti samo jednoga kandidata.

Prijedlog za odličje predaje se na obrascu što ga možete naći na web-stranici: www.horvatok.hu <<http://www.horvatok.hu/>>

Prijedlog za dodjelu Odličja treba stići na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave (1089 Budimpešta, Bíró L. u. 24, e-mail: hksamouprava@chello.hu <<mailto:hksamouprava@chello.hu>>), najkasnije do 15. lipnja 2013. godine.

Aktualno

Mađarski predsjednik János Áder u službenom posjetu Zagrebu

Mađarski predsjednik János Áder boravio je, 11. travnja, u jednodnevnom službenom posjetu Republici Hrvatskoj, na poziv hrvatskoga predsjednika Ive Josipovića. Za boravka u glavnome gradu Hrvatske Áder se sastao s hrvatskim premijerom Zoranom Milanovićem, te s predsjednikom Hrvatskog sabora Josipom Lekom. U posljedipodnevnim satima predsjednik Áder položio je vijenac na spomen-obilježje Józsefu Antallu, u Ulici Józsefa Antalla u Zagrebu, te se susreo s pripadnicima mađarske manjine u Republici Hrvatskoj.

(HINA) Hrvatska i Mađarska imaju odličnu državničku suradnju, s iznimno visokom podudarnošću u političkim stavovima, ali ne zaostaje ni suradnja na području gospodarstva – istaknuli su predsjednici dviju država Ivo Josipović i János Áder, no mađarski šef države jasno je dao do znanja da se protivi izgradnji hidrocentrale na rijeci Dravi.

„Mađarska je četvrti ulagač u Hrvatsku”, kazao je predsjednik Josipović i istaknuo da su dvije zemlje posebno zainteresirane za suradnju na području energetske i prometne infrastrukture.

Prošle su godine dvije zemlje u prvih devet mjeseci ostvarile robnu razmjenu u vrijednosti od 517,85 milijuna eura, što je porast od 1,7 posto.

„Neka su nam pitanja posebno zanimljiva. To su pitanja izgradnje infrastrukture, energije i prometne infrastrukture, suradnje velikih kompanija poput INA-e i MOL-a (...) gospodarstva i okoliša, s jedne strane, ali i političke suradnje vezane za proširenje Europske Unije i zaštite nacionalnih manjina”, kazao je hrvatski predsjednik. Izrazio je očekivanje da će Hrvatska i Mađarska, „jedna buduća i jedna sadašnja članica EU-a”, nakon 1. srpnja dodatno ojačati svoju suradnju.

Predsjednik Áder zaželio je da Mađarska i dalje ostane jedan od vodećih ulagača u Hrvatskoj. Izrazio je veliko razumijevanje za energetska pitanja u Hrvatskoj, ali i protivljenje izgradnji hidrocentrale na Dravi.

„Smatramo da postoje i druga rješenja koja su manje štetna (...) pitka će voda u ovome stoljeću biti jedno od najvažnijih pitanja”, istaknuo je predsjednik Áder. Smatra da bi se Hrvatska mogla uključiti u širu energetsku integraciju, te spomenuo pritom povezivanje elektroenergetskih mreža Mađarske, Slovačke i Češke. Također je kazao da su tu i neki infrastrukturni projekti koji već dugo čekaju svoje ostvarenje.

„U prvom redu to je projekt izgradnje prometnog koridora sjever-jug”, kazao je pred-

sjednik Áder. Predsjednik Josipović, govoreći o koridoru Vc, podsjetio je da je važan za gospodarstvo, spajanje sjevera s Jadranom, ali da ima i političku važnost povezivanja jugoistoka Europe u jednu političku cjelinu.

Dva državnika istaknula su da je zaštita manjina na „visokoj civilizacijskoj razini” te da „obje manjine mogu biti zadovoljne tretmanom”. Áder je na kraju obraćanja novinarima čestitao Hrvatskoj na okončanju tjeka pristupanja u EU. Mađarska je bila prva koja je ratificirala protokol o proširenje NATO-a na Hrvatsku i među prvim zemljama koja je ratificirala ugovor o pristupanju Hrvatske EU-u. Isplati se, kako je kazao predsjednik Áder, imati saveznike u EU.

Ovo je bio prvi službeni posjet Jánosa Ádera Hrvatskoj kao predsjednika države. Posljednji put su se dvojica predsjednika sastala u jesen 2012. u Pečuhu na Danu Hrvata kada su ocijenili da je odnos Hrvatske i Mađarske „uzoran”.

Predsjednik Vlade Republike Hrvatske Zoran Milanović sastao se u Banskim dvorima s predsjednikom Mađarske Jánosom Áderom. Razgovarali su o dvostranim odnosima između dvije zemlje, s posebnim naglaskom na energetska pitanja, međusobnu gospodarsku suradnju i njezino jačanje u okviru članstva u Europskoj Uniji. Predsjednik Vlade Zoran Milanović ovom je prigodom naglasio neprekidnu podršku koju je Mađarska pružala Republici Hrvatskoj u tijeku pregovora za članstvo u euro-atlantskim integracijama, donosi HINA.

Priopćenje pravobranitelja temeljnih prava o popisu pučanstva i porastu broja pripadnika narodnosti

Máté Szabó: Radujemo se porastu pripadnika narodnosti, ali on mora imati i praktične posljedice

Pravobranitelj temeljnih prava Máté Szabó pozdravlja da je prema popisu pučanstva iz 2011. godine znatno više osoba izrazilo svoju narodnosnu samobitnost, što smatra važnim pomakom, istodobno smatra bitnim da oni rezultiraju i praktičnim posljedicama. Kako pri tome podsjeća u svome priopćenju, temeljni zakon i zakon o narodnostima utvrđuju kako su narodnosti dijelovi mađarske političke zajednice, državotvorni čimbenici, te svaki mađarski građanin koji pripada narodnosti ima pravo slobodno izraziti i očuvati svoju samobitnost. Podsjetivši na podatke popisa pučanstva, u priopćenju Ureda ističe se kako je u odnosu na popis otprije deset godina s pedeset posto porastao broj onih koji su izrazili svoju pripadnost nekoj narodnosti, a i s više nego pedeset posto porastao je broj onih koji su označili romsku samobitnost. Prema pravobraniteljevim riječima, treba se radovati ovakvome svojevolumu i slobodnom izražavanju samobitnosti, istovremeno se to ne može smatrati postignućem jednog zaključenog tjeka, nego više jednim povoljnim smjerom. Podsjetio je i na to kako zakon o pravobranitelju temeljnih prava istaknutom zadaćom pravobranitelja određuje zaštitu prava narodnosti u Mađarskoj. U duhu toga pravobranitelj je upozorio kako će se stvarne posljedice popisa pučanstva pokazati u ostvarivanju prava narodnosti u svakodnevicu. Kao primjer spomenut je način na koji će podaci doći do izražaja pri raspisivanju izbora za narodnosne samouprave sljedeće godine, ili pri osnivanju zajedničkih samoupravnih ureda narodnosnih naselja, ili u jamčenju prava vezanih za uporabu narodnosnih jezika.

PEČUH – Sukladno odredbama Statuta Saveza Hrvata u Mađarskoj, predsjednik Joso Ostrogonac sazvao je sjednicu predsjedništva narečenoga tijela, koja će se održati u srijedu, 24. travnja, s početkom u 10 sati, u prostorijama pečuške Hrvatske škole Miroslava Krležje. Za sastanak se predlaže ovaj dnevni red: 1. Sazivanje godišnje skupštine SHM-a; 2. Kulturno-gastronomski program u Baji; 3. Ostala pitanja i prijedlozi.

U spomen

Imre László Boros Gyevi (1914–2013)

Dana 14. travnja umro je u miru Božjem, u 99. godini života franjevac Imre László Boros Gyevi. Bio je svećenik 77 godina, najstariji živući katolički svećenik, franjevac u Mađarskoj. Rođen je 2. lipnja 1914. godine u Senti. Sjemenište je pohađao u Varaždinu, studirao teologiju u Zagrebu od 1935. godine, gdje je i posvećen za đakona. Posljednji ispit položio je na Franjevačkoj visokoj školi u Gyöngyösu. Posvećen je 9. studenoga 1941. godine u Egeru. Mladu misu služio je u franjevačkom redu u Šiklošu i Judu, gdje od 1942. djeluje kao vjeroučitelj i kapelan. Godine 1950. raspušten je franjevački red, franjevci su deportirani, on je dospio u kečkemetsku kaznionicu. Nakon nekoliko mjeseci javio se u službu Pečuške biskupije. Imenovan je kapelanom u Šiklošu. Služio je u Hujisu (Hőgyész), Lukovišću, Pincehelyu, Starinu, Mohaču i Martincima. Od 1957. je u Mohaču, a potom ga premjestiše u Starin, zatim u Martince, gdje ostaje služiti od 1976. do umirovljenja 1988. godine. Nakon obnove franjevačkog reda početkom devedesetih godina, služiti u Szécsényu, potom u Mátraverebély-Szentkútu, od 1994. u Gyöngyösu, a od 2000. u Budimu.

Misa zadušnica bit će služena 27. travnja 2013. godine (subota), s početkom u 11 sati u budimpeštanskoj franjevačkoj crkvi na Margit körútu. Nakon mise zemni ostaci Imrea Lászlóa Borosa Gyevia bit će položeni u kriptu franjevačkog samostana.

Izabrani europski parlamentarci iz Hrvatske

Od 12 zastupnika koji će Hrvatsku zastupati u Europskom parlamentu idućih godinu, danas njih sedmero saborski su zastupnici – iz SDP-a to su Tonino Picula, Biljana Borzan i Sandra Petrović Jakovina, iz HDZ-a Andrej Plenković i Davor Ivo Stier, iz HSP-a AS Ruža Tomašić, a Nikola Vuljanić je zastupnik Hrvatskih laburista. Izbore je odlikovala izrazito niska izlaznost građana, a predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović ocijenio je kako je dan izbora, 14. travnja, bio vrlo važan dan za Hrvatsku: «Želim izraziti nadu da će naši novi eurozastupnici na najbolji mogući način obavljati svoj posao», kazao je čestitajući onima koji su uspjeli steći EU mandate. GONG ocjenjuje kako je razočaravajuća pasivnost stranaka i neinformiranih građana te velik postotak nevažećih listića i propalih važećih glasova, te dojave građana o negativnim iskustvima u provedbi izbora za Europski parlament, izražavajući žaljenje zbog, kako navodi, propuštene prilike da građani, umjesto statista, postanu subjekti političkog odlučivanja o Hrvatskoj kao članici Europske Unije (EU).

GONG smatra da su za odaziv tek 20,84 posto birača ponajprije odgovorne političke elite koje su tijekom pristupanja EU svih ovih godina otuđile od građana. GONG je pozvao vlasti da djelatno informiraju o aktivnostima na europskoj razini te da promijene zakonski okvir kako bi omogućili medijima smislenije izvještavanje o kandidatima.

Santovo–Kupusina

Potpisan okvirni ugovor o prijateljskoj suradnji

U okviru izvanredne sjednice Zastupničkog vijeća Seoske samouprave, 7. veljače u Santovu je donesena odluka o sklapanju ugovora o prijateljskoj suradnji s Mjesnom zajednicom naselja Kupusine (Srbija), do danas s mađarskom većinom. Sjednici je nazočilo i tročlano izaslanstvo spomenutog naselja, koje je predvodio István Péter. Nakon sjednice upriličeno je i svečano potpisivanje ugovora, koje su svojim potpisom potvrdili predsjednik MZ Kupusina István Péter i načelnik sela Santova József Feigl.

Ugovor su potpisali predsjednik MZ Kupusina István Péter i načelnik sela Santova József Feigl

Kako je istaknuto, suradnja se temelji na stoljetnim rodbinskim i prijateljskim vezama, te osobnim poznavanjima, a pojačana je osobito u proteklom razdoblju, od 2006. godine, što svjedoče i redovita uzajamna gostovanja izaslanstava i civilnih udruga na najvećim priredbama dvaju naselja. Do potvrđivanja postojeće suradnje okvirnim ugovorom o zbratimljenju dvaju naselja došlo je na poticaj MZ Kupusina, odnosno njezina predsjednika Istvána Pétera. Okvirnim se ugovorom očituje suradnja dviju samouprava, civilnih udruga, napose žitelja dvaju naselja na svim područjima života, na polju kulture, športa, vjerskog života, društvenih veza i gospodarske suradnje, razvoja turizma, uključujući i sudjelovanje u zajedničkim prekograničnim razvojnim projektima. Okvirnim je ugovorom predviđena i suradnja na polju istraživanja i publiciranja zajedničke povijesti dvaju naselja. Kao zanimljivost navedimo da je Kupusina prvo naselje s kojim je potpisan ugovor o prijateljskoj suradnji na razini dvaju naselja. Međutim 3. veljače 1996. godine potpisan je ugovor o prijateljskoj suradnji između santovačke Hrvatske samouprave i Općine Petrijevci u Hrvatskoj. Prepoznavši važnost suradnje s prijateljskim naseljem u matičnoj Hrvatskoj, santovačka Hrvatska samouprava povezivanjem rukometnih, nogometnih momčadi, lovaca i vjerskih zajednica umnogome je pridonijela povezivanju ne samo dviju hrvatskih zajednica nego i žitelja na razini dvaju naselja.

S. B.

BUDIMPEŠTA – Croatica, neprofitni d. o. o. za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost poziva Vas na predstavljanje informativno-političkoga tjednika „Hrvatska riječ“ i nakladničke djelatnosti NIU „Hrvatska riječ“, u ponedjeljak, 22. travnja, s početkom u 18 sati, u Croaticinoj priredbenoj dvorani (Budimpešta VI, Ul. Nagymező 68, I. kat). S Jasminkom Dulić, glavnom i odgovornom urednicom tjednika „Hrvatska riječ“, razgovara Branka Pavić Blažetin, glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj. Nakladničku djelatnost predstavlja Ivan Karan, ravnatelj NIU „Hrvatska riječ“.

SUMARTON – U organizaciji Društva Horvata kre Mure, u okviru prekograničnog projekta Mađarska–Hrvatska, 20. travnja u Seoskome domu započet će poduka voditelja folklornih skupina. Tijekom seminara s pomoću stručnjaka učiti će se tekstovi i melodije pjesama, koraci, odnosno koreografije hrvatskih plesova. Na prvom bit će i predavanja folkloristike, učiti će se tekstovi i melodije pjesama i koreografije međimurskih plesova, te drugih hrvatskih krajeva. U okviru projekta svim sudionicima seminara organizirat će se izlet u Austriju, projektom partneru, 8. lipnja 2013, gdje će se u sklopu programa prikazati naučene koreografije.

Aktualno

Ostvarivanje dijela narodnosnih prava uvjetovano brojem popisanih pripadnika narodnosti

Prema odredbama temeljnog zakona i zakona o pravima narodnosti, narodnosti su dijelovi mađarske političke zajednice, državotvorni čimbenici, te svaki mađarski građanin koji pripada narodnosti ima pravo slobodno izraziti i očuvati svoju samobitnost. Kako uostalom upozorava i pravobranitelj temeljnih prava, stvarne posljedice popisa pučanstva pokazat će se u ostvarivanju prava narodnosti u svakodnevici. Kao primjer navodi način na koji će podaci doći do izražaja pri raspisivanju izbora za narodnosne samouprave koji će se održati sljedeće godine, ili pri osnivanju zajedničkih narodnosnih ureda narodnosnih naselja, ili u jamčenju prava vezanih za uporabu narodnosnih jezika. Prema tome, posljednji popis pučanstva od iznimne je važnosti za budućnost narodnosnih zajednica u Mađarskoj, i to najmanje iz tri razloga.

Kao prvo, od siječnja 2014. godine državna opća potpora za djelovanje mjesnih narodnosnih samouprava dodjeljivat će se diferencirano, prema broju popisanih pripadnika dane narodnosti na posljednjem popisu pučanstva. Po zakonu o pravima narodnosti iz 2011. godine, ako u naselju ima više od 50 pripadnika dane narodnosti, onda će se za narodnosnu samoupravu utvrditi 200% od iznosa prosječne opće potpore koja spada na jednu narodnosnu samoupravu, a ako je broj pripadnika dane narodnosti najmanje 31, odnosno najviše 50, onda joj pripada 100%. Međutim postoji i određeno neslaganje između zakonskih odredaba, pri čemu se određuje: ako je u naselju najmanje četiri, a najviše trideset pripadnika dane narodnosti prema posljednjem popisu pučanstva, onda narodnosna samouprava ima pravo na 50%, a ako ih je manje od 4, onda samo na 3% iznosa prosječne opće potpore. Posljednje je nemoguće, pa i besmisleno kada mogućnost za raspisivanje izbora za narodnosne samouprave postoji samo ako je u naselju najmanje 30 popisanih pripadnika dane narodnosti. Prema tome, u onima gdje je broj pripadnika narodnosti točno 30, dobivat će 50%, a gdje je 31, dobivat će 100%. Za postotak prosječne opće potpore koja spada na jednu mjesnu narodnosnu samoupravu veže se i dodjela državne opće potpore za županijske narodnosne samouprave. Prema tome, ako je broj mjesnih narodnosnih samouprava u županiji između 10 i 20, onda se županijskoj narodnosnoj samoupravi dodjeljuje dvostruki iznos prosječne opće potpore koja spada na jednu mjesnu narodnosnu samoupravu, a ako je broj mjesnih samouprava veći od dvadeset, onda četverostruki iznos.

Kao drugo, po zakonu o pravima narodnosti iz 2011. godine brojem pripadnika dane narodnosti uvjetovano je i raspisivanje izbora za narodnosne samouprave. Kao što smo već

spomenuli, oni se već na sljedećim općim izborima 2014. godine mogu raspisati samo u naseljima u kojima prema posljednjem popisu

*Ploče s trojezičnim natpisom
(na mađarskom, hrvatskom i srpskom jeziku)
na Načelničkom uredu u Santovu*

pučanstva ima najmanje 30 pripadnika dane narodnosti, što znači da narodnosne zajednice naselja u kojima sada nije popisano najmanje 30 pripadnika iste narodnosti, ne samo 2014. godine nego ni do idućeg popisa pučanstva, koje se obavlja svakih deset godina, neće moći utemeljiti narodnosnu samoupravu.

Kao treće, za broj pripadnika narodnosti ili točnije za njihov omjer prema ukupnom broju stanovnika naselja vezuje se i ostvarivanje nekih vrlo važnih zakonom zajamčenih narodnosnih prava. Posrijedi su prije svega prava koja se odnose na uporabu narodnosnih jezika, a stupaju na snagu danom raspisivanja općih izbora za narodnosne samouprave 2014. godine. Tako u onim naseljima gdje broj registriranih pripadnika narodnosti prigodom popisa pučanstva dostigne omjer od 20%, na molbu narodnosne samouprave Zastupničko vijeće obvezno je zapisnike i odluke, osim na mađarskom jeziku, voditi, pisati i na jeziku narodnosti, a kod njihova različitog tumačenja (razumijevanja) vjerodostojna je mađarska inačica. U naseljima gdje broj popisanih pripadnika narodnosti prigodom popisa pučanstva dostigne omjer od 10%, samouprava naselja, na molbu mjesne narodnosne samouprave koja djeluje na području pod njezinom nadležnošću, obvezatna je osigurati da se njezine uredbe, oglasi, osim na mađarskom, objave i na jeziku narodnosti, da obrasci koji se rabe tijekom postupka u javnoj upravi budu dostupni i na materinskom jeziku narodnosti, da se natpisi ploča s nazivima javnih ureda, ili organa koji obavljaju javne usluge, ili obavijesti koje se odnose na njihov rad, osim na mađarskom jeziku i načinu pisanja, s istim sadržajem i u istom obliku, mogu čitati i na materinskom

jeziku narodnosti, te da se natpisi ploča s nazivom mjesta i ulica, osim na mađarskom jeziku i načinu pisanja, s tradicionalnim narodnosnim nazivima, u nedostatku toga s istim sadržajem i oblikom kao na mađarskom jeziku, mogu čitati i na materinskom jeziku narodnosti. Međutim to ne znači da se postojeći natpisi ako ne udovoljavaju zakonskim uvjetima, moraju ukloniti, kao ni to da samouprava naselja ista prava ne može uvažavati i bez postojanja zakonom određenih uvjeta. U naseljima u kojima narodnosti udovoljavaju navedenim uvjetima, a nemaju natpise na materinskome jeziku narodnosti, mogu tražiti, a na njihovu molbu samouprava naselja dužna je to osigurati. Osim toga, u naseljima gdje broj registriranih pripadnika narodnosti prigodom popisa pučanstva dostigne omjer od 20%, na molbu narodnosne samouprave prigodom popunjavanja radnih mjesta javnih dužnosnika, javnih djelatnika, te javnih bilježnika i izvršnih radnih mjesta na sudovima – držeći

se općih stručnih zahtjeva – mora se osigurati zapošljavanje osobe s poznavanjem materinskog jezika narodnosti. U naseljima gdje broj popisanih pripadnika narodnosti prigodom popisa pučanstva dostigne omjer od 10%, a u naselju djeluje narodnosna samouprava, ili narodnosna udruga, na njihovu molbu javni medij u održavanju ili u financiranju samouprave naselja poradi informiranja narodnosne zajednice na materinskom jeziku osigurava redoviti narodnosni program. Odredba se odnosi i na tiskovinu koju izdaje ili financira mjesna samouprava. Glede usluga javnih medija mora se zatražiti mišljenje mjesne narodnosne samouprave, ako je nema, onda narodnosne udruge sa sjedištem u naselju. Navedena se prava mogu ostvariti i onda ako postotak narodnosnog stanovništva ne udovoljava zakonskim uvjetima. Međutim samouprava naselja nije ih obvezna osigurati. Ako u naselju žive pripadnici narodnosti, na poticaj narodnosne samouprave danog naselja, ako je nema, onda narodnosne udruge, ustanove sa sjedištem u naselju, Zastupničko vijeće nije dužno, ali može osigurati prava na jezičnu uporabu. Iz narečenog se vidi da su posrijedi vrlo važna prava za očuvanje i njegovanje materinskog jezika. Međutim jednako tako svima nam mora biti jasno i to da se ona mogu ostvariti samo na molbu narodnosne zajednice, narodnosne samouprave, udruge, ustanove, ili pak samih pripadnika narodnosti. Vjerujemo da pripadnike narodnosnih zajednica, napose zastupnike mjesnih narodnosnih samouprava, nije potrebno upozoravati koliko i zbog čega je važno izboriti ostvarivanje zajamčenih jezičnih prava za njihovu budućnost i opstanak.

Spravišće hrvatskih penzionistov u Sambotelu

Hrvatska samouprava u Sambotelu i Društvo sambotelskih Hrvatov su skoro u svakom slučaju šu suorganizatori, kad je hrvatska priredba u ovom varošu. Nije to bilo drugačije ni pretprošle nedilje, kad su po četvrti put skupaspravili već od polovice u Sambotelu živućih hrvatskih penzionistov. Po popisu spomenutoga Društva u našem varošu živu 102 umirovljeni Hrvati, med kimi čudami su jur stariji, betežni, nemoćni i zato nisu mogli dojti 7. aprila, u nedilju otpodne, u veliku dvoranu Kisfaludyeve ulice, ka je drugačije i poznata baza gradskih Hrvatov. Laslo Škrapić, predsjednik Hrvatske samouprave, i Franci Jurašić, predsjednik Društva sambotelskih Hrvatov, tako su mogli dvojezično pozdraviti već od šezdeset ljudi na ovom sastanku, jer pravoda Hrvate i Hrvatice su odsprohodili i hižni drugi, družice, ki su u najvećem slučaju Ugri, Ugrice. Diozimatelje sastanka je dočekalo toga otpodneva druženje, hrvatska maša u crikvi Srce Jezusevo ter uvečer još kazališna predstava petroviskoga Igrokazačkoga društva.

Po riči Lasla Škrapića, ne smi se dogoditi da se zgubi s horizonta samouprave hrvatski umirovljeniki ki nisu više aktivni u hrvatskoj zajednici. Peljačem svenek je dužnost da se njeguju kontakti s njimi, iako se organizirano najdu samo u ljetu jednoč, to je prava prilika da i njim se predstavljaju rezultati, programi i da se izminjaju informacije. Sam predsjednik Hrvatske samouprave je na pola zadovoljan s rezultatom za popis stanovništva, koji najavljuje 441 Hrvata u Sambotelu, pokidob misli da od toga još i veći bi mogao biti broj. Franci Jurašić je peljač Društva sambotelskih Hrvatov, koje je utemeljeno 2002. ljeta s 14 člani. Podupirače danas imaju već od pedeset, a za cilj si je zelo Društvo čuvanje i gajenje hrvatske kulture, jezika i identiteta, a zadaća im je i prikdivanje mladomu pokoljenju to bogatstvo. Med programi se spomene izlet za kotrige koji je vik na početku ljeta ali u selu Mesteri ali u Gori Gornjegja Četara. Hrvatski dan, Narodnosni dan, Hrvatski Božić već su tradicionalni sastanki Hrvatov u ovom gradu, a i svinjokolje se predstavlja školskoj dici. Franci Jurašić je u svojem govoru čestitao 90-ljetnom Laslou Vargi, komu je pred kratkim dodiljeno visoko odličje za lugarstvo i ki je ljeta dugo djelao za petroviske luge. Rečeno je još da je ovu priredbu uz ostalo, materijalno podupiralo i Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti. – *Mi smo se zdavno u prošlosti odlučili da ćemo djelati za Hrvate, ako nek tri hrvatske riči čujem ovde, onda je jur vridno bilo djelati. Na nami stoji da se kultura i naš jezik ne zgubi na ovom svitu!* – je dodao Franci Jurašić. Za pozdravnimi riči u opuštenu atmosferi su se družili gosti uz obilne stole. Eva Škrapić, rodnom iz Petrovoga Sela

i bivša jačkarica zbora Djurdjice, i danas rado dojde med Hrvate. – *U ovakovu dobu sve nam napamet dojde, lipe hrvatske jačke, kad smo skupa putovali, kad smo bile mlade. Dobro je ovde, moremo se najti s takovimi ljudi ke jur zdavno nismo vidili. Sama živim, nimam jako priliku da se po hrvatski pomimam. Redovno idem k hrvatskoj maši i simo dojdem vik. I ja sam betežna, ne morem čuda ići, ali ni mi žao da sam danas došla. Malo se zabimo na beteg, tuge i vik se veselimo!* Irma Takač-Geicsnek iz Male Narde je u penziji jur osmo ljetu. Jur jedno ljetu je i jačkarica zbora Djurdjice, tako da svaki utorak se vraća u Kisfaludyevu ulicu. – *Ja se vik dobro šperam ovde, malo se pomimamo, kušala sam vino, grofljine, iz svega jila nešto malo. Moram i to reći da je ovdekar sve dobro. Pojdem viker na hrvatsku*

Franci Jurašić, predsjednik Društva sambotelskih Hrvatov

Giza Jurašić-Varga
u društvu Nelike Šteger-Bíró

mašu, i ostat ću i Petroviščane pogledati. Kad se utrudimo, onda idemo domom. Klara Verhaš-Siklósi, podrijetlom iz Gornjegja Četara, po treći put se je odazvala pozivu Društva sambotelskih Hrvatov. S rodnom selom ima još vezu jer joj sin živi tamo i vrime na vrime ide u Goru, kako je naglasila ne počinuti, nego djelati. – *Petnaest ljet sam u penziji, pitamo se jedan za drugoga, kako su, za zdravlje, za familije, kuda su, kako se uču dica, nukiči. Kad se je vejalo za Hrvate, onda smo se javili i odonda dobijemo pozivanje. Dobro je ovde malo se viditi, pominati već po hrvatski. Veseli dan je ovo svenek, ako doživimo i drugo ljetu, ćemo dojti!* Takova mišljenja smo čuli na četvrtom spravišču hrvatskih penzionistov u Sambotelu, za ke je to uvijek važna prilika da se ohrabruju s hrvatskim jezikom i društvom da si i u ovom varošu najdu put najzad, korenom.

-Tiho-

Dio sambotelskih tamburašev
ki su se predstavili i ovom prilikom

Već od šezdeset penzionistov
je došlo na svečevanje

Intervju s piscem Draženom Prčićem

„Trebamo ostvariti svoje snove“

Subotički romanopisac, publicist Dražen Prčić u Croaticinoj priredbenoj dvorani prigodom svoga prvog budimpeštanskog gostovanja publici je predstavio dva svoja romana o tenisu naslova *Wild card* te *Come & Back*.

Razgovarala: Kristina Goher

Vaš je prvi roman naslova „Moja klinka i ja“. Riječ je o omladinskom romanu godine 1992. godine. Jeste li prije narečenoga romana napisali neko djelo ili se nešto krije i čeka u vašoj ladici?

Ne. Ja sam još u sedmom razredu osnovne škole shvatio da me prirodni predmeti ne interesiraju i da je društvena znanost neki dio mene, a da koliko teško pišem pismene zadaće iz matematike, toliko lako pišem iz književnosti. I to je bio taj neki trenutak odluke. Još prije knjige sam bio dopisnik hrvatskih čuvenih športskih listova, Srinta, SN Revije, i pisao sam iz Subotice. A u trenutku 1991. kada se država Jugoslavija raspala, prestao sam pisati za novine i počeo sam pisati knjige. I tako je knjiga nastala u tom nekom ratnom vremenu 1992., kada sam osjetio potrebu napisati jednu lijepu stvar. Čisto nježnu i u kontrastu sa svim tim strahotama koje su se tada događale. Tako je nastala knjiga koja opisuje život dvoje mladih ljudi srednjoškolaca, jedna lijepa ljubavna priča, koja se proteže preko pedeset njihovih zgoda, zapravo zgrade svih ljudi koji su bili mladi. Knjiga je doživjela lijep uspjeh što je na neki način i obilježio cijelu moju karijeru, jer kada prvu knjigu prodate preko dvije i pol tisuće primjeraka, onda znate da ima smisla onom što radite.

Plodni ste pisac. Nakon omladinskog romana gotovo svake godine izlazi pokoji vaš naslov. Ako dobro znam, okušali ste se u svim književnim žanrovima.

Jest, ali još se nisam okušao u znanstvenoj fantastici i u dječjem romanu iako imam velikih želja da napišem knjigu baš za djecu. Ali to je i najteže, jer su djeca najoštriji kritičari. A glede žanrovskog pisanja ja sam već davno izabrao taj smjer jer nije problem napisati ozbiljnu knjigu, problem je tko će to čitati danas u toj nekoj velikoj konkurenciji. I svjedoci smo toga da ljudi danas od knjige traže nešto što će ih opustiti, što će im pružiti lijepe trenutke, mogućnost u kojem će oni pobjeći od stvarnosti, jer stvarnost je zapravo najzastrašljivija stvar koja nas okružuje.

Vi zapravo imate žensku čitalačku publiku. Jest.

Kada je riječ o stvaranju, pisanju, vi svjesno pišete za žene ili to dolazi tijekom pisanja?

Da. Upravo svjesno pišem za žene čak i moja nova knjiga koja se treba pojaviti poslije Uskrsa, pisana je u ženskom pismu. Znači glavni lik je žena, i tako ja sam više od dva

mjeseca pišući taj roman, da tako kažem, bio kao žena. Razmišljao na ženski način... naravno, ima tu i muških likova. Jer jednostavno ako pogledate neke pokazatelje, primjerice odnos čitatelja žensko-muško, osamdeset prema dvadeset, u nekim sredinama i više u korist žena. Žene su zapravo najbolja publika, to ne podilazim ženama, to je činjenica. I u suštini ta literatura kojom se ja bavim ima mnogo veći prijem kod žena, izuzev moja dva športska romana i jedan suvremeni aventuristički roman, ali generalno sve ostale knjige su posvećene isključivo ženskoj publici.

Vaše romane povezuje i neizostavna ljubavna nit. Je li možda i vaši likovi nose takve značajke pomoću kojih se čitatelj lako poistovjećuje s njima?

Da. Upravo tako. Ali se ipak držim fikcije, naravno, u ovoj fikciji mora biti nekih dodirnih točaka sa stvarnošću, sa stvarnim likovima, čak i u nekim mojim knjigama postoje stvarne osobe iz Subotice, koje se tako zovu, konkretan subotički lokaliteti, jer time dajem stvarnu živost onome čime se bavim. Primjerice dvije knjige *Wild card* i *Come end Back*. Zapravo to je priča o Borisu Božljakoviću, liku koji u sebi nosi materiziranje želje svakog od nas. Znači jednog dječakog ili djevojačkog sna, o uspjehu, o nečemu što jako voliš. Ljudi imaju svoje snove, ali ne usuduju ići u kontrarealnost, ne idu na putu k ostvarenju.

Dakle u tim romanima ima i autobiografskih elemenata, budući da vam i nije stran tenis. Jeste li možda vi putem svoga glavnoga lika ostvarili svoj životni san?

Da. Ima autobiografskih elemenata i kroz knjigu su neki moji snovi ostvareni koje nisam uspio ostvariti u stvarnom životu, ali sam uspio kroz knjigu i kroz lik kojega sam stvorio. Imao sam želje i primisli da jednog dana postanem poznati tenisač. Koliko sam uspio u tome, to je sad ovako marginalno. Može se reći da bi bilo jako lijepo da sam mogao to ostvariti i u životu jer sam tenis kao aktivni igrač, nažalost, napustio sa svoje dvadeset i četiri godine nakon jedne ozljede. Potom je ta igra oživjela kada sam imao trideset i pet godina. Tada sam postigao dosta solidne rezultate i na nekoj svjetskoj razini. Ali onaj nedosanjani san koji je bio u onom svijetu profesionalnog tenisa, ostvaren je na stranicama moje knjige i sad mi je drago da je taj moj tenis zaživio ako i ne u praktičnom smislu, zaživio u jednom literalnom.

A gdje se odigravaju ti romani?

Prva knjiga *Wild card* čini jednu poveznicu između Subotice i Umaga. Znači glavni junak odlazi u potrazi za svojim snom u Umag, ali nije riječ samo o tenisu, nego i o jednoj njegovoj staroj želji da živi na moru. Dakle da se vrati u svoju matičnu domovinu s obzirom da je Hrvat i da je uvijek sanjao da jednog dana živi u Hrvatskoj. Tenis mu daje tu mogućnost, to taj most koji on prelazi i tako se povezuju, znači Subotica i Umag, točnije današnja Srbija i Hrvatska. A u drugoj knjizi, koja je nastavak, radnja počinje u Umagu, mjestu u kojem sad već glavni lik živi. Radnja se događa u Australiji, u Americi, i u Africi, ali opet u jednom trenutku nakratko se on vraća u Suboticu. I tako je napravljen jedan potpun krug. Jer bez obzira gdje čovjek živi, on nikada ne može pobjeći od mjesta gdje je rođen. To uvijek nosi u sebi, ali s druge strane i mjesto ili zemlju u kojoj želi živjeti.

Je li se romani grade jedan na drugog?

Da. U romanu *Come end Back* ima kratak podsjetnik što se događa u romanu *Wild card*. Ali, naravno, mogu se čitati neovisno jedan o drugome. Ali zajednički daju jednu potpuniju sliku. Zapravo *Come end Back* nastao je zato što me je jedna čitateljica zaustavila da je pročitala *Wild card* i pita se kako dalje? Jer je knjiga prekinuta u jednom trenutku koji ostavlja prostor za nastavak.

I hoće li biti trilogija?

Ja bih rado napisao, ali se nekako bojim da taj treći ne bi bio toliko uspješan. Još je uvijek u fazi nekoga razmatranja svega toga, jer je tenis stalno prisutan.

Marko Dekić Bodoljaš

O pokladnom običaju mohačkih bušara

70. Matija se pokorno na kolina spusti
I desnicu svoju na srce privije,
Pa slovo zakletve prid svitom izusti:
„Neka Previšnji i svi sveci čuju
Da moj šokački narod obraduju!
Čila duša srce najiskrenije,
Prid vama, prid Bogom se zaklinje
Da će ova sablja, prisvitla i britka,
Poklonit slobodu sritnijega bitka!
Poklonit slobodu sritnijega bitka!

71. „I kad dođe kraj našeg bezognjištva,
Što poput zviradi snosili smo skupa,
Pateč od studeni, raznog bolesništva
Da se dica, žene, stare bake, dide
Na drugoj obali rodnoga im grada
Nađu na svojemu i svoje rođe vide.
Di na vel'ku žalost još poganin vlada,
Koji nemilosno hara, pustoši i gazi,
Nek' se pazi! Sudnji dan mu skoro nailazi!
Nek' se pazi! Sudnji dan mu skoro nailazi!

72. Dok pučanstva mnoštvo ushićeno kliče:
„Bog da te poživi, mladi uskočnice!”
Čegrtaljke zaklepeću i trube zabruje,
Strah trepetni „bau-bau” bušara se čuje,
A „veliko zvono” iz skromne zemunice,
Najzad iz tamnice, na svitlo izniče
Da se sa tornja gradskog božjeg hrama –
Kad se narod krajnje od Turčina spasi,
U Mohaču – ako Bog da – ponovo oglasi;
U Mohaču – ako Bog da – ponovo oglasi.

73. Kad „veliko zvono” ljudi spomeniš,
Domovini staroj misli poletiše,
U Bosnu ponosnu, dragoj Srebrenici,
Otkale šokački korijeni izviro,
Na godine davne, oko osamnaestog vika,
Kad su ih povelj franjevački sinci,
Da ih ne poturče, ne izgube viru,
U novoj domovini da im cvate srića,
Sloboda, blagostanje i život dovika,
Sloboda, blagostanje i život dovika.

74. Još se radost nije utišala
Kada je bušare nova vist spopala.
Na toliko se je momče obradovalo
Da svojim očima nije virovalo.
Da li je to san ili stvarna java,
Ili se sa njime varka poigrava?
Divojka voljena isprid njega stala,
Priživila pritnje i Benini' zala,
Dunav srićno prišla, dragom Bogu fala!
Dunav srićno prišla, dragom Bogu fala!

75. Razdragan Matija, od ljubavi silne,
Svoju ljubimicu, u kriocce digne.
Marica, ustreptana, grli ga i ljubi,
Plašeć se sirota da ga ne izgubi.
A momče, prisritno, ni rič da izusti,
Već Šokicu svoju pripovidat pusti,

Da bi ljudi čuli, najfriškije znali,
I svakoj se dobroj visti obradovali,
Da su Turci iz Šikluša veće otperjali.
Da su Turci iz Šikluša veće otperjali.

76. Na novu vist bac' -Tuno radosno s' podiže:
„Došlo j' vrime, nikad bolje, nikad bliže.
S našom i božjom voljom pristigla je ora,
S čim prije tim bolje, krenuti se mora.
Dok pogansko Ture slatko opočiva,
A nas noćna tmina od zore sakriva.
Čamcima na vodu, posov nas poziva!
Sve živo i zdravo, da nas je što više,
Sutra su poklade, kalendarski piše!
Sutra su poklade kalendarski piše!”

77. Za vrime poklada sve se smije, može.
Strašna čudovišta vrve sa svi' strana,
Obučena u opaklije i smrdljive kože.
To se buše usrid Vade brojno sakupljaju,
Drvenim trubama, bučno dozivaju.
I Matija se – ljubavnik – u vođu pritvara,
Prid bušarskom vojskom riči progovara:
„Vesel' mo se, braćo, bac' mo brige, jide,
Nek' poklade traju sve do Čiste sride!
Nek' poklade traju sve do Čiste sride!

78. Na tisuć' bušara j' iz magle hrlilo,
Prostranu ledinu vojski poplavilo.
'Ko bi pomislio, 'ko bi povirovao?
Glas „Velikog zvona” Vadom se prostirao.
Čegrtaljke, škrepetalje, klepke zaklepeću,
Pod maskama, krinkama, grdobnim larfama,
Buše jedno drugom šalno zanoveću,
Uz usklike „bau-bau”, na „točku” se okreću.
Babilonska se razliježe larma i galama,
Babilonska se razliježe larma i galama.

79. Nespodobe ljudske, životinjskih glava,
Obojeni krvlju – da te vata strava,
Slamom nakljukanih gaćnih nogavica,
S buzdovanima, toljagama i lancima,
Ubitačno vitlaju prema oblacima,
U nikima muda od dviju okrugli' loptica,
Obišenjački s' repom, međ nogama klima.
Ženski svit se vija, koji više, ciče,
Uz umilne žice šokačke tamburice,
Uz umilne žice šokačke tamburice.

80. Pokladno se kolo bušarsko razvilo,
U njem se zapliče, da t' je gledat milo.
Tamburaši žedni vinca ne kubure,
Već natežu slatko koršove, čuture.
Ženska čeljad u prikrasnim nošnjama,
Čuvanim u farbanim starinskim škrinjama,
U opančićima i šarolikim prslucima,
Cupkaju u čarapama na sitne bobice.
Hej, ima li na cilom svitu lipše cure od Šokice?
Hej, ima li na cilom svitu lipše cure od Šokice?

Nastavlja se.

«Upoznaj kulturu da bi upoznao narod»

Neprofitna udruga Csillagfalu 21. travnja, s početkom u 14.30 (mjesto: Átány, Szabadság út 1) priprema otvaranje izložbe pod naslovom Hrvatska u slikama, koja se organizira u sklopu niza izložaba za predstavljanje kulture nacionalnosti u Mađarskoj i njihovih matičnih domovina, pod naslovom: »Upoznaj kulturu da bi upoznao narod». Prilikom otvaranja nastupit će Ženski pjevački zbor Poganske snaše, pod vodstvom Eržebet Orovia, nastupit će i tamošnja Ukrajinska grupa. Pokrovitelji su priredbe: dr. sc. Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, i Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave. Priredba se ostvaruje suradnjom Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Hrvatske državne samouprave i Ukrajinske državne samouprave, a izložbenu građu osigurala je Hrvatska samouprava budimpeštanskog V. okruga (Lipótváros).

BUDIMPEŠTA – Od 18. do 21. travnja traje XX. međunarodni sajam knjiga u Budimpešti. Ove godine počasni je gost sajma Italija, talijanska kultura, izdavaštvo i suvremena književnost. Sajam okuplja izdavače i pisce iz cijele Europe na privlačnom izložbenom prostoru. Sajam okuplja vrsne mađarske pisce te pisce iz cijele Europe, iz dvadeset i pet zemalja.

Trenutak za pjesmu

Matilda Bölcs
Židanski turam

Ako dođeš Židan
/ a Židan si rado dođu /
prik lozie pune bukva
/ iako su i lozu ur posikli /
vidit ćeš krove stare i nove
/ a tice imadu rado stare /
Med njimi sidi kad bieli kad žuti
/ zavisno od volje mojara /
prelupi turam židanski
/ Čut ćeš i zvone diboke /
kako zovu viču škripu
molu daju i šalju
/ čega je do vridan /
Pod turmon se ide na cimator
/ poljivat podnoć ali na krajnji počinak /
pod njin je človik nevidljiv mali
/ ne more bit drugačiji /
Stalo se je kad su zvoni
turam ustavili a kašnje se pak
va njega opet doselili
/ da su se ljudi razlepurili /
nad turam narasli i
siromaški prez njega ustali
A Židan / to mi moraš verovat /
prez turma ni čuda vridan.

Nova knjiga

Živko Mandić: Biser po biser – ogrlica. Kraći oblici pučkih umotvorina u santovačkih Hrvata, 254 str., Croatica – Budimpešta, 2013

Poslije lani u prosincu objavljene knjige *Pismu piva prilipa djevojka. Ostvaraji uma i duha santovačkih Hrvata*, svjetlost dana ugledala je nova knjiga Živka Mandića čije korice obuhvaćaju jednako tako vrijedno i više desetljeća ustrajno skupljano narodno blago naših Santovaca. Knjiga je podijeljena u četiri poglavlja: Poslovice, Ustaljene izreke (frazemi) i prispodobе, Zagonetke i Pitalice. Na kraju nalazimo popis kazivača, manje poznate riječi i bilješke o piscu.

U predgovoru ovoj knjizi Ž. Mandić prisjeća se svojega djetinjstva koje su mu ozarila kazivanja starijih osoba: „Imao sam sreće živjeti i u ono vrijeme kada je svagdašnjica na selu još tekla svojim ustaljenim, mirnim ritmom, kada se, doduše, mnogo radilo, ali polako i strpljivo, kada su ljudi bili veseliji, zadovoljni svojim sitnim radostima te bili vazda spremni na razonodu, pjesmu i šalu. Sve je to dolazilo do izražaja ponajviše za dugih zimskih večeri na divanima i sijelima kada su žene vezle ili prele, a muškarci krunili kukuruz i pričavali razne dogodovštine iz svojeg ili tuđeg života. Često dozivam u sjećanje te daleke, lijepe slike svoje prošlosti iako me ispunjavaju sjetom, ali ne tužnom i mračnom, nego toplom i dragom poput mekih i blagih večeri koje žale za proteklom danom. Pritom se s posebnim osjećajem ugođe spominjem onih naših dičnih staraca i starica koji su svoj govor umjeli vješto začiniti slikovitim, duhovitim kraćim pučkim umotvorinama...”. Čitajući dalje, on nam otkriva razlog prikupljanja i tih narodnih umotvorina te tko ga je potaknuo na taj plemeniti rad. „Da su to uistinu zrnca biserja mudrosti svakog naroda, vrijedni primjeri pučkoga stvaralaštva, od kojih napose poslovice, zagonetke i pitalice pripadaju usmenoj narodnoj književnosti, u sutonu svog djetinjstva i na pragu mladosti shvatio sam na nastavnim satima što ih nam je držao profesor Josip Gujaš Đuretin (1936–1976) u našoj budimpeštanskoj gimnaziji. Otada sam i tim umotvorinama posvećivao doličnu pozornost i pomno ih bilježio. Tako je – zahvaljujući mnogim kazivačima, mojim suseljanim rođenim potkraj 19. i u prvim desetljećima 20. stoljeća – nastala ova zbirka koja je zorno svjedočanstvo bogatstva govora santovačkih Hrvata i duhovne širine njegovih govornika temeljene na životnom iskustvu.”

Tridesetak starih fotografija posebno su uredje ovog izdanja. One nam daju uvid u sta-

rodrevnu, bogato vezenu, doma tkanu, skladno ukrašenu šokačku nošnju, u remek-djela narodne umjetnosti naših baka i prabaka.

Uzmemo li u obzir da se u nakladnom zavodu Croatici već priprema tiskanje njegova sljedećeg rukopisa *Na izvoru bistrom. Antroponimija i toponimija Hrvata u nekađšnjoj Santovačkoj župi*, sa zadovoljstvom možemo ustvrditi da su bitna baštinjena duhovna dobra u Santovu otrgnuta zaboravu.

Stipan Balatinac

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete pri Ministarstvu ljudskih resursa, i ove se godine održava Državno natjecanje osnovnoškolaca iz hrvatskoga jezika, književnosti i narodopisa. Na prvi, pismeni dio narečenog nadmetanja iz hrvatskoga jezika i književnosti iz dvojezičnih škola prijavilo se 33, iz škola s predmetnom nastavom deset, a iz hrvatskoga narodopisa sedam učenika. Drugi dio, ujedno i završnica, priređuje se u utorak, 23. travnja, s početkom u 10 sati, u prostorijama budimpeštanske Hrvatske škole. Pravo na sudjelovanje na završnici iz hrvatskoga jezika i književnosti steklo je devet učenika iz dvojezičnih škola, osam đaka iz škola s predmetnom nastavom, te šest iz hrvatskoga narodopisa. Odgovore sudionika vrednuje tročlani prosudbeni odbor u sastavu: Timea Bockovac, Stipan Karagić i Žuža Marić.

KAČMAR – Seoska i Hrvatska samouprava 4. svibnja ove godine organiziraju Bunjevački dan, koji će se održati na otvorenome, u parku u središtu naselja, s početkom u 16 sati. U prigodnome kulturnom programu sudjeluju HKC «Bunjevačko kolo» Subotica (Srbija), TS «Legende» Velika (Hrvatska), budimpeštanska Hrvatska izvorna folklorna grupa, čikerijski KUD «Rokoko» i kačmarški BKU «Neven». Na balu, s početkom u 20 sati, svira garski Orkestar «Bačka». Program se ostvaruje s potporom Ministarstva ljudskih resursa.

OSIJEK, PEČUH – U sklopu projekta Ujedinjena Europa pjeva – najpopularnija klasična zborna djela, zborovi Lipa i Mecsek iz Osijeka i Pečuha te Panonska filharmonija zapjevat će u ponoć 1. srpnja na hrvatsko-mađarskoj granici. Nastup na graničnom prijelazu Donji Miholjac–Drávaszabolcs bit će u noći s 30. lipnja na 1. srpnja. Suradnja dvaju zborova dugogodišnja je, pa će ovo biti tek jedan u nizu njihovih dosadašnjih zajedničkih nastupa. Predviđaju se još dva zajednička nastupa: 30. lipnja u središtu grada Pečuha i 2. srpnja u osječkoj Tvrdi.

U serdahelskoj crkvi prigodom njezine posvete

Rijeka i zajednička prošlost nas spajaju

Dravsko proljeće

Ove je godine u Sopju 6. travnja ustrojena tradicionalna manifestacija Dravsko proljeće, koja je nastala kao nastojanje starinskih Hrvata koji su partnera našli u Općini Sopje i njezinu načelniku Josipu Granjašu. Dravsko se proljeće jedne godine priređuje u Starinu, druge u Sopju, i tako u krugu. Tijekom godina (ove je godine priređeno 7. Dravsko proljeće) druženje folklorišta prerاسlo je u međunarodni folklorni susret

kojem su ove godine, uz kulturno-umjetnička društva iz Hrvatske i Mađarske, nazočila i ona iz Austrije, a sve poradi očuvanja baštine hrvatskog naroda s obje strane rijeke Drave. Na ovogodišnjem Dravskom proljeću sudjelovalo je 17 KUD-ova, i to: HGF Hajdenjaki iz Austrije, HKUD Perušić, Matica Slovačka iz Miljevaca, LIS Pleševica iz Zagreba, KUD Sveti Ante iz Danilo Kraljice, Klapa Biograd iz Biograda na Moru, KUD Dika Slatina, KUD Seljačka sloga, Stara Brezovica, sopjanski KUD Podravac, starinski Tamburaški orkestar Biseri Drave, lukoviški KUD Drava, barčanski KUD Podravina, martinački Pjevački zbor «Korjeni» i Orkestar Podravka te pečuški KUD Tanac. Veselje se nastavlja do dugo u noć, a nošnje, koje su goste i publiku vratile nekoliko desetaka godina u prošlost, ipak su podsjetili na neka davna vremena u kojima su šarenilo i baština bili dovoljno za sreću

Sve nazočne pjesmom, plesom i riječima dobrodošlice pozdravio je načelnik Općine Sopje Josip Granjaš, a nakon njega, uz ostale goste iz Hrvatske i Mađarske, nazočnima se obratio i župan Virovitičko-podravске županije Tomislav Tolušić te župan Baranjske županije Zsolt Tiffán. Saborski zastupnik Josip Đakić otvorio je manifestaciju. Dravsko proljeće zbog svoje jedinstvenosti, tradicije i regionalnoga karaktera uvršteno je u Master plan turizma Virovitičko-podravске županije. Među uzvanicima bili su i Đuso Dudaš, Jozo Solga, Gabor

Győrvári, šeljinski gradonačelnik Attila Nagy, na čelu s načelnicom sela Starina Borbalom Šajić.

Program je počeo s misnim slavljem u crkvi Svete Marije Magdalene, potom je krenula povorka kroza selo uz pjesmu i ples, a nakon toga je započeo kulturni program. Sa strane Hrvata iz Mađarske

predstavili su se martinački Ženski pjevački zbor „Korjeni” i Orkestar Podravka s podravskim pjesmama, a starinski Tamburaški sastav „Biseri Drave” sa starinskim pjesmama. Lukoviški KUD Drava i barčanski KUD Podravina predstavili su se zajedničkom koreografijom podravskih pjesama i plesova, a KUD Tanac izveo je bošnjačke i bunjevačke plesove. Nakon programa veselje se nastavilo uz tamburaše u velikom šatoru pokraj novoobnovljenih prostorija velike sopjanske dvorane, gdje je goste zabavljao Oaza Band.

Manifestacija Dravsko proljeće omasovljena je turistička manifestacija koju Općina Sopje razvija kao turistički biser, ali je važna i zbog međudržavne suradnje kao izraz dobrosusjedskih odnosa s Mađarskom, te zbog Hrvata koji žive u selima onkraj Drave.

Zajednička je želja Hrvata s obje strane granice sačuvati i prenijeti na mlade naraštaje hrvatsku kulturnu baštinu koju čuva hrvatsko stanovništvo u osam sela na mađarskoj strani rijeke Drave.

Vesna Velin/bpb

Velik promet u mlinaračkom Integriranom središtu

Nešto prije nove godine započelo je svoj rad mlinaračko Integrirano središte za usluge zajednice (IKSZT). Seoska samouprava, na čelu sa Stjepanom Vukom, još se 2009. godine natjecala kod Ministarstva poljoprivrede i seoskog razvoja za obnovu nekadašnjeg Doma starih radi izgradnje Integriranog središta. Odlična je to bila odluka u vrijeme kada se postupno iskristaliziralo da samouprava više ne može održavati svoju školu naprosto zbog malog broja djece, pa nova ustanova donekle preuzima njezine zadatke glede organiziranja zajednice u mjestu. U Integriranom su središtu zaposlene dvije učiteljice bivše škole sa znanjem hrvatskoga jezika i stručnim znanjem odgoja i obrazovanja, pa Središte radi s punom parom, organizira programe i nudi razne usluge za sve naraštaje naselja.

Za izgradnju Integriranog središta dobivena je potpora preko operativnog programa Ministarstva poljoprivrede i seoskog razvoja umalo 40 milijuna forinta. U zgradi su uređeni uredi civilne udruge, prostorija s informatičkim parkom (e-pont), seoska knjižnica, te društvena prostorija. U okviru projekta bilo je zajamčeno i zapošljavanje dviju osoba s visokom spremom za vođenje Integriranog središta.

– Pred novom godinom započele smo svoj rad u Integriranom središtu s kolegicom Katicom Salai. Tada još nije bila uređena zgrada, pa smo zajedno s načelnikom Stjepanom Vukom, a što smo i mi smatrali potrebnim, uređili smo prostorije. U informatičkom parku su najmodernija računala, u društvenoj sobi veliki LCD televizor, uređena je mala kuhinja, prostorija za higijenu beba i malu

Načelnik pred Integriranim središtem

Kristina Gerőy i Katica Salai s djecom

djecu, te tušionica za invalide. Zgrada je uređena tako da svi naraštaji imaju udobnost i mogućnosti i za razonodu – kazala je voditeljica Integriranog središta Kristina Gerőy, koja je inače i predsjednica mjesne Hrvatske samouprave.

Prvenstveni je zadatak Integriranog središta nuditi usluge za žitelje naselja, njegove su djelatnosti razgranate, npr. nuđenje priključenja na internetsku mrežu, organiziranje programa za mladež i za druge skupine, organiziranje kulturno-prosvjetnih programa, davanje informacija za male i srednje poduzetnike, odnosno pružanje pomoći u traženju radnih mjesta, informiranje žitelja o nekim zakonskim propisima. Osim uslužnih djelatnosti među zadacima je i usklađivanje zajednica u mjestu, organiziranje programa. Obje su djelatnice vijećnice mjesne Hrvatske samouprave, pa programe Središta usklađuju

kazalište, pokazale im što se sve može raditi u toj kući, organiziran je i Klub za mame i bebe prilikom kojih majke razmjenjuju iskustva u odgoju i njegovanju djece, a ubuduće u tome će pomoći i stručna osoba, patronažna sestra, liječnik. Pokrenut je i Klub ljubitelja filma, netko od članova donese dvd, pa se skupa pogleda film, o čemu se poslije razgovara.

Organiziraju se i poučana predavanja o raznim putovanjima, krajevima, a među planovima su i redovita zdravstvena

predavanja. Integrirano je središte i mjesto održavanja proba Ženskoga pjevačkoga zbora, kako žene kažu, vrlo je dobar obiteljski ugođaj, često navrate, nekad samo na razgovor. Voditeljice su sretno što navraćaju i oni ljudi koji nisu baš odlazili u društvo, obraćaju se svakome osobno i pozivaju ih da pogledaju Integrirano središte, pa tako i ostaju. Zahvaljujući voditeljicama utemeljena je i kazališna skupina koja će ubuduće kraće igrakaze prikazati i na mađarskom i na hrvatskome jeziku. Integrirano je središte otvoreno od ponedjeljka do subote i na usluzi je svakome, a voditeljice čekaju sve znatiželjnike, te osobe kojima je nužna pomoć na bilo kojem polju življenja, jer bivše učiteljice sa svojim iskustvom spremne su pomoći u bilo kakvoj teškoći, a i same se obraćaju ljudima poznajući cijelo selo, uvjete života i na koji način se može obratiti pojedincima i zajednicama.

beta

Umirovljenici navraćaju i na čaj

„Kako je dobro vidjeti te opet..“

Nakon pet godina dugog iščekivanja, 2. ožujka, u subotu, pečuska Hrvatska gimnazija Miroslava Krležje ponovno je oživjela od smijeha i lijepih uspomena. Zadnji naraštaj profesora Stanka Kolar i Marka Pavlovića okupio se u svojoj bivšoj školi, u svojoj bivšoj (m)učionici (broja 215) da bi proslavio 20 godišnjicu uspješne mature. Od nas dvadesetero maturanata pozivu se odazvalo njih petnaestero.

U popodnevnim su satima jedno za drugim pristizali „učenici i učenicke“ iz Gradišća, Pomurja, Podravine, Baranje i Bačke. Naravno, stigli su i profesori: Stanko Kolar sa svojom suprugom Mandom (koja je zbog bolesti prof. Stanka bila pola godine i razrednica), te Marko Pavlović sa svojom suprugom. Održao se i razrednički sat gdje smo o svakome doznali što se mijenjalo ili dogodilo tijekom pet godina. Nakon toga formalnog dijela sastanka nevezani se razgovor nastavio u blagovaonici škole uz izvrsnu večeru i kolače, te u društvenoj sobi čajnog doma uz gledanje starih snimaka o predaji maturalnih vrpce, te izletu u Zagreb. Nizale su se uspomene, a potekle su i suze radosnice prisjećajući se na razne osobe i događaje iz školskog (gimnazijskog) života: na dom u Fördő ulici, na jutarnju trku na 27-icu (autobus), na veliku sobu gdje nas je zajedno spavalo tridesetero, na Margit néni i Endre bácsi, na vikende kada smo ostali u domu, na prvi berbeni bal i prvu maturalnu misu s Markom Bubalom, pa i na samu maturu itd.

Uspomene su navirale, a vrijeme je brzo prolazilo. Kasno u noći stari su se prijatelji rastali, a nas je nekoliko prespavalo u domu kako bi se i mi nakon nekoliko sati spavanja rastali, u nadi da se vidimo, ne za pet, nego za godinu dana. „Prijateljstvo nije nešto što se uči u školi, međutim ako nisi naučio značenje prijateljstva, onda doista nisi naučio ništa.“

Vesna Velin

OSIJEK, SOMBOR – U organizaciji udruge Šokačka grana Osijek, kako kaže mr. sc. Vera Erl, predsjednica udruge, i ove se godine organizira Međunarodni okrugli stol Urbani Šokci 8 – PANONSKI KONTEKST ŠOKAČKE I BUNJEVAČKE KULTURE I TRADICIJE. Skup se održava 26. i 27. travnja 2013. godine u Osijeku i Somboru. Ovogodišnji je radni naslov: Panonski kontekst šokačke i bunjevačke kulture i tradicije. Riječ je o geokulturnom i povijesno-egzistencijalnom prostoru okružja rijeka Drave, Dunava i Save, etničkih zajednica Šokaca i Bunjevaca naseljenih i određenih u razdoblju osmanskih osvajanja. Šokačkoj i bunjevačkoj problematici prilazi se različitim metodama istraživanja, a na projektnim skupovima naslovljenim Urbani Šokci kroz koncepciju okruglog stola propituju se različita pitanja okupljena oko pojave samosvojnosti: imenovanje, suživot, aktivnosti, sličnosti i razlike.

SANTOVO – Samouprava sela Santova dala je izraditi plan prostornog uređenja koji se može pogledati u Načelničkom uredu (Ulica Györgya Dózse 8) od 11. travnja do 11. svibnja ove godine. Zainteresirani u spomenutom razdoblju – naznačivši svoje ime i adresu – mogu dati svoje pismene primjedbe u svezi s planom prostornog uređenja.

Salantski vinari

U organizaciji salantske Hrvatske i Seoske samouprave, u tom se naselju već treću godinu zaredom organizira natjecanje tamošnjih vinogradara, radi poboljšanja uzgoja vinove loze i kakvoće vina. Ovogodišnja izložba vina i natjecanje organizirano je 17. ožujka u mjesnom domu kulture (IKSZT). Natjecanju se odazvalo 14 vlasnika koji su se natjecali s 21 uzorkom vina, uglavnom uzorcima bijelih vina. Ocjenjivački sud na čelu s vrsnim enologom Istvánom Havranom, kojem su pomagali Mišo Šarošac i Mijo Mijatović, nije imao lak zadatak. Salančani ocjenjuju kako je prošla godina bila dosta dobra i pogodovala njihovim vinogradima smještenim na brdu Tenkeš. Uglavnom se radi o vinogradima koji se bave uzgojem vinove loze i njezinom preradbom iz hobija i ljubavi prema zemlji i običajima. Od četrnaest natjecatelja njih jedanaest bili su salantski Hrvati.

Zlatne su diplome dobili: János Gungl za talijanski rizling i šardonaž, László Szendrői za írsai olivér i miješano crno, László Szendrői mlađi za zenit, Ladislav Pavić i Mijo Štandovar za talijanski rizling. Srebrne su diplome dobili: Merim Hasić i Ferenc Ádám za miješano bijelo, Stjepan Stanić za talijanski rizling, Ferenc Katona za kabernet.

Brončane su diplome dobili: György Nádasdi za crni cuvé, Mirko Bošnjak za miješano crno, a Ivo Bošnjak i Francois H-Daskalov za miješano bijelo.

Diplome, dodijeljeno je i šest diploma, su zaslužili Stjepan Šokac i György Nádasdi. Ocjenjujući ovogodišnje natjecanje, predsjednik salantske Hrvatske samouprave Mijo Štandovar naglasio je kako je ovo prilika za druženje i učenje od vrsnih stručnjaka, kako poboljšati kakvoću uzgoja vinove loze te kulturu obradbe i čuvanja vina. Svi su se dobro osjećali, pa je večer provedena u druženju, uz večeru i razmjenu vinogradarskih iskustava. I salantski načelnik Zoltán Dunai bio je zadovoljan, te se nada kako će odaziv i sljedeće godine biti još bolji.

Branka Pavić Blažetin

Serdahelski učenici na I. Međunarodnoj smotri dječjeg folklora u Ivancu

Plesna skupina serdahelske Osnovne škole „Katarina Zrinski“ 6. travnja nastupila je na I. Međunarodnoj smotri dječjeg folklora u Ivancu. Među deset skupina, odnosno 400 sudionika, serdahelski su učenici zastupali Hrvate iz Mađarske.

Prije dvije godine, na poticaj mjesne Hrvatske samouprave, u serdahelskoj osnovnoj školi, osim podučavanja modernoga plesa, započelo je podučavanje i narodnoga plesa. U ustanovu je stigao koreograf Jože Savai, voditelj KUD-a Tanac, koji je pomogao u učenju međimurskih i pomurskih plesnih koraka. Nakon toga, s pomoću članica Hrvatske samouprave i voditeljice plesne skupine Žužane Tišler, sastavljene su dvije koreografije koje obrađuju pomurske običaje, uskršno matkanje s pisanicama i đurdevdansko preskakanje vatre. Tako se serdahelska skupina prijavila na međunarodnu dječju smotru s đurdevdanskim običajima. Na smotri je sudjelovalo deset folklornih skupina, odnosno 400 djece iz raznih hrvatskih županija, iz Slovenije, te iz Mađarske plesači iz Serdahela. Smotra je započela mimohodom po ulicama grada do kinodvorane gdje je sve sudionike pozdravila predsjednica KUD-a Salinovec Valentina Posavec i naglasila važnost čuvanja tradicija i njihovu predaju mladim naraštajima. Upravo je to bio jedan od ciljeva organiziranja dječje smotre, a drugo da se djeca druže i preko granice, da ulaskom Hrvatske u Europsku Uniju još više se jača prekogranična suradnja. Djeca (u dobi od 5 do 14 godina) izvela su plesove i pjesme namijenjene njihovoj dobi, a svojim su nastupima zadivili prepunu ivanečku kinodvoranu. Predsjednica KUD-a Salinovec zahvalila je svim sudionicima smotre te obećala da će iduće godine isto tako, u subotu iza Uskrsa, prirediti smotru i nada se da će biti još više sudionika.

Nakon smotre ustrojen je okrugli stol za voditelje plesnih skupina, koji su razmijenili iskustva te zahvalili organizatoru za odlični

poticaj i ostvarenje smotre. Sudjelovanje na smotri za pomurske učenike (iz Mlinaraca, Pustare, Serdahela i Sumartona) bio je golem doživljaj, družili su se sa svojim vršnjacima iz matične domovine, upoznali bogatstvo folklora Hrvatske i jedan gradić u podnožju prekrasnih planina Ivanščice. Za odličnu organizaciju, za savršeno gostoprimstvo svakako treba pohvaliti organizatora, KUD Salinovec, koji nije zaboravio ni na Hrvate iz Mađarske, te pokrovitelje smotre: Grad Ivanec i Varaždinsku županiju, a jednako tako i serdahelsku Hrvatsku samoupravu „Stipan Blažetin“ koja je osigurala sredstva za putovanje pomurske djece.

beta

Nastup osnovnoškolske plesne skupine

MALA STRANICA

Gostovanje osječkoga Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića u Budimpešti

U budimpeštanskom Lutkarskom kazalištu između 3. i 5. travnja održano je IV. izdanje Lutkarskog festivala. U sklopu te manifestacije, 3. travnja na kazališnim daskama predstavilo se osječko Dječje kazalište Branka Mihaljevića s predstavom „Cik Cak“, u režiji Ivana Kristijana Majića. S neverbalnom igrom mađarsku djecu razveselili su Snježana Ivković i Đorđe Dukić. Po naslovu predstave moglo bi se pretpostaviti kako je riječ o priči o škarama. Ali nije. Za vrijeme igre od šarenih drvenih kocaka raznih geometrijskih oblika može nastati mačka, pas, konj, svemirski brod ili zvono. Spretni i dobro uvježbani pokreti dvoje glumaca oživjeli su svijet igre i mašte iz motrišta najmlađih. Pojedine kratke scene bile su razdvojene ugodnom glazbom Džez-trija „Marko Olujić“. Pomoću boja glasova, oblika i odnosa, preobrazbe i igre, djeca su se upoznala sa svijetom što ih okružuje. Mašta je to bez granica. Dječja ili može biti i odrasla ako nismo izgubili svoj dječji nagon. „Izuzetno mi puno znači sudjelovanje na ovome Festivalu, jer sam se s lutkarstvom upoznao baš u ovome kazalištu. Budimpeštansko Lutkarsko kazalište i neka druga mađarska lutkarska prvi put sam vidio u Zagrebu na Svjetskom lutkarskom festivalu. Jako mi se sviđjelo mađarsko lutkarstvo, pomoću stipendije sam naučio mađarski i upisao se na budimpeštanski fakultet. Svoju prvu predstavu režirao sam upravo u ovom kazalištu“ – reče nam redatelj Ivan Kristijan Majić.

Lutkarsko kazalište u Budimpešti najveće je srednjoeuropsko kazalište te vrste, s gotovo 70 godina tradicije, a na Festivalu gostuju ponajbolji lutkari i male družine koji odnos lutke i glumca stavljaju u prvi plan.

Kristina Goher

Hrvatski državni malonogometni kup 2013

Nadmetanje i druženje županijskih momčadi u Mišljenu

U organizaciji Odbora za kulturu, vjerska pitanja, mladež i šport Skupštine Hrvatske državne samouprave, 13. travnja u baranjskome Mišljenu održan je 6. hrvatski državni malonogometni kup.

Kao i prije, mogle su se prijaviti momčadi sviju šest zainteresiranih županija u kojima su utemeljene županijske hrvatske samouprave i glavnoga grada. Budući da je dan prije nastup odrekla momčad Željezne županije, na 6. hrvatskom državnom malonogometnom kupu ponovno se okupilo šest momčadi. Neke od njih sudjelovale su kao reprezentacije svojih županija sastavljene od igrača više naselja (Baranja, Šomođ, Zala), druge kao naselja koja su zastupala svoje županije, Koljnof Đursko-mošonsko-šopronsku županiju, Baja Bačko-kiškunsku županiju, i budimpeštanska momčad kao predstavnik glavnoga grada.

Nakon pristizanja momčadi, sudionici su ždrijebom svrstani u dvije skupine. Tako su se u prvoj skupini nadmetale momčadi iz Šomođa, Zale i Bačke, a u drugoj iz Đursko-mošonsko-šopronske županije, Baranje i Budimpešte.

Kako je naglašeno pri svečanom otvorenju državnog malonogometnog kupa, glavni su ciljevi priredbe da se okupe momčadi naših hrvatskih regija, da se upoznaju, druže i povezuju u okviru športskog nadmetanja, a da se pri tome što više čuje, njeguje materinska, hrvatska riječ. Sudionike su pozdravili, i državni hrvatski malonogometni turnir otvorili predsjednik HDS-a Mišo Hepp i predsjednik Odbora za kulturu, vjerska pitanja mladež i šport Stipan Balatinac.

Zhvaljujući domaćinima, Hrvatskoj samoupravi naselja Mišljena i njezinu predsjedniku Arnoldu Bariću, u zatvorenoj dvorani na umjetnom travnjaku osigurani su idealni uvjeti za nogomet, ali i druženje. Suci Branko Kovač (Budimpešta) i Stipan Golubić (Lukovišće) nisu imali velikih briga oko suđenja jer se nadmetanje odvijalo u športskom duhu.

U prvoj skupini momčadi iz Zale i Bačke nadigrale su Šomođ s 4 : 0, odnosno s 3 : 1. U međusobnom dvoboju zalska momčad nadigrala je Bačku s 5 : 1, ali bez obzira na rezultat obje su ekipe izborile poluzavršnicu. U drugoj skupini prevladavala je baranjska momčad koja je s minimalnih 1 : 0 pobijedila momčad Đursko-mošonsko-šopronske županije. Bila je to u neku ruku repriza prošlogodišnje završnice kada je Baranja slavila s 2 : 1. Zatim je nadigrala budimpeštansku momčad s 4 : 0, te zasluženo izborila mjesto u poluzavršnici. U nadmetanju za drugo mjesto u skupini B, i momčad Đursko-mošonsko-šopronske županije nadigrala je Budimpeštu s istim rezultatom od 4 : 0.

Nadmetanje u poluzavršnici bilo je zanimljivije. Kao i u skupini,

razigrana zalska momčad nadigrala je lanjskog finalista, momčad Đursko-mošonsko-šopronske županije. Pošto je imala i vodstvo od 4 : 0, ukupni dojam pokvarila je kada je primila dva gola u samoj završnici. Unatoč tome zasluženo je izborila nastup u završnici, te nagovijestila ozbiljne namjere u borbi za hrvatski državni kup. Međutim, kako se poslije pokazalo, primljeni golovi na kraju susreta poluzavršnice kao da su nagovijestili nesretan kraj završnice. U drugom susretu nije bilo iznenađenja, mlada baranjska momčad očekivano, i to s 3 : 0 pobijedila je Bačku, i šesti put zaredom zaigrala u završnici.

Prije završnice odigran je i susret za 5. mjesto, a od dvije trećoplasirane momčadi u skupinama šomođska momčad pokazala je više svježine, volje i snage u igri, te pobijedila Budimpeštu s 2 : 0.

Zala – zdesna prvi dolje najbolji strijelac: Đuro Kovač

Premda je susret za treće mjesto rezultatski do kraja bio otvoren i neizvjestan, u posljednjim trenucima utakmice postignutim drugim pogotkom pobijedila je bolja momčad na terenu. Momčad Đursko-mošonsko-šopronske županije slavila je protiv Bačke s 2 : 0. U dru-

Na postolju (slijeva): 2. Zala, 1. Baranja, 3. Đursko-mošonsko-šopronska županija

Najbolji igrač Patrik Jukić
(Baranja)

Najbolji vratar: Franjo Poči
(Bačka)

Šomod

Bačko-kiškunska županija (Baja); prvi slijeva (dolje)
najbolji vratar: Franjo Poči

gom susretu poluzavršnice Baranja je već na samom početku susreta postigla dva brza pogotka, zatim povećala prednost s još jednim, čime je susret odlučen već u prvom poluvremenu. Zala je na kraju uspjela doći do počasnoga zgoditka iz sedmerca, ali za preokret nije imala ni snage ni vremena, Baranja–Zala 3 : 1.

Konačan poredak natjecanja za državni hrvatski malonogometni kup: 1. Baranja, 2. Zala, 3. Đursko-mošonsko-šopronska županija, 4. Bačka, 5. Šomod i 6. Budimpešta.

Za najboljeg vratara proglašen je Franjo Poči (Bačka), za najboljeg igrača Patrik Jukić (Baranja), a najbolji strijelac, s ukupno pet pogodaka bio je Đuro Kovač (Zala).

Budimpešta

Uslijedila je završna svečanost i dodjela nagrada, sve momčadi nagrađene su spomenicama, loptama, igrači spomen-medaljama, a momčadi na postolju dobile su zlatna, srebrna i brončana odličja te pehare. Nagrade su im uručili predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, voditelj Ureda HDS-a Jozo Solga, predsjednik Odbora za kulturu, vjerska pitanja mladež i šport Stipan Balatinac, te članovi Odbora Arnold Barić i Jozo Hari. Dodajmo i malu statistiku dosadašnjih turnira. Prvi kup osvojila je šomodska momčad, ove godine peta. Peti put zaredom pobijedila je Baranja, koja je jedanput bila i druga. Budimpešta je po jedan put osvajala drugo i treće mjesto. Bačka je dvaput zaredom osvojila drugo mjesto. Željezna županija, koja je sudjelovala samo 2009. godine, ima jedno treće mjesto. Zala koja je treći put zaredom na turniru, drugi put je zauzela mjesto na pobjedničkom postolju, nakon lanijskoga trećeg mjesta, ove godine osvojila je srebrnu medalju. Jursko-mošonsko-šopronska županija, koja je na kupu sudjelovala peti put zaredom, nakon trećeg i drugog mjesta, treći put zaredom našla se na postolju, te osvojila još jednu brončanu medalju.

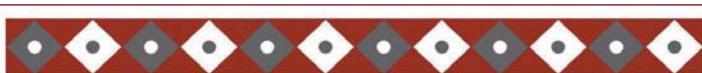
Đursko-mošonsko-šopronska županija (Koljnof)

Po završetku turnira druženje je nastavljeno u mjesnom domu kulture zajedničkom večerom, a cjelodnevno druženje svojim prepoznatljivim veseljem, pjesmom i plesom, uljepšali su članovi KUD-a „Ladislav Matušek” iz Kukinja. Nakon toga za dobro raspoloženje pobrinuli su se članovi tamburaškog orkestra iz Kukinja.

Članovi mišljenske Hrvatske samouprave, na čelu s predsjednikom Arnoldom Barićem, još su se jednom pokazali kao dobri, gostoljubivi domaćini i suorganizatori državnog susreta.

II. Ljetna škola tambure

Kulturna udruga Vizin ove godine po drugi put organizira Ljetnu školu tambure u Orfúu, od 25. do 30. lipnja. Očekuju se prijave mladih tamburaša od 8. razreda, koji imaju svoje vlastito glazbalo. Rok prijave: 1. svibnja, na telefonu: +36-30/380-12-23 (Zoltán Vízvári) ili na e-mail adresi: info@vizinzenekar.hu (ostale informacije se vide na plakatu, u privitku).

II. Ljetna škola tambure

VIZIN

Kulturna udruga VIZIN iz Pečuha poziva Te da sudjeluješ na
II. Ljetnoj školi tambure koja će se održati u Orfú-u
od 25 - 30. lipnja 2013.

Stručni voditelji škole:

Ivan Draženiović, magistar glazbe, voditelj Tamburaškog orkestra u Čepinu
(Hrvatska), član Tamburaškog sastava „Ravnica“

Gergő Kovács, nastavnik glazbe u Hrvatskom obrazovnom centru
„Miroslav Krleža“ u Pečuhu

Zoltán Vízvári, voditelj Orkestra VIZIN i članovi Orkestra VIZIN

Rok prijave je 1. svibnja 2013.

Očekujemo prijave mladih tamburaša od 8-og razreda!

Prijaviti se možete na telefonskom broju: +36-30/380-12-23 (Zoltán Vízvári),
ili na e-mail adresi: info@vizinzenekar.hu

Troškove ljetne škole (puni
pansion, honorari voditelja)
plaćaju polaznici u iznosu od
20.000 Ft
Svakoga rado očekujemo!

SEGEDIN – Deset članova HLU »Cro Art« bili su gosti na jednodnevnoj likovnoj koloniji u Segedinu gdje su im domaćini bili segedinska Hrvatska manjinska samouprava i tamošnja Hrvatsko-mađarska kulturna udruga »András Dugonics«. Osim članova »Cro Arta« na koloniji je sudjelovalo i pet umjetnika iz Segedina i okolice. Slikari su stvarali u Gradskoj i županijskoj knjižnici »Károly Somogyi«. Koloniju je otvorio Nándor Kohary, član uprave grada Segedina zadužen za kulturu, a zatvorio Dušan Marjanović, predsjednik udruge »András Dugonics«. Ovo je bio treći saziv takvog okupljanja slikara, a ovom je prigodom odlučeno da likovna kolonija ubuduće nosi naziv »Tisa-Segedin«.

Najviša kvalificirana grupa

HKD «Veseli Gradišćanci» iz Unde

U prošlu subotu, 13. aprila, u Kapuváru je bilo zemaljsko naticanje u folkloru. Iz cijele Ugarske su nastupale grupe: Mađari, Slovenci, Nemci i Hrvati. Ocjenjivački sud je odibirao grupe kako radu u kategoriji izvorne folklorne grupe. Znači to kakova je domaća koreografija, muzika, narodne nošnje i pjevanje. Undanci su se predstavili svojim narodnim običajima: novoljetne čestitke, mesopust, duhi i žetva. Koreografiju je sastavio Štefan Kolosar. Za tamburašku pratnju se pobrinula Đurdica Balog, pjevanje uvježbala Sabina Balog. Žiri im je dosudio najbolju kvalifikaciju.

KANIŽA – Pijaristička gimnazija toga pomorskoga grada još potkraj 2012. godine povezala se sa zadarskom Katoličkom gimnazijom „Ivan Pavao II“. U prosincu izaslanstvo kaniške škole pozvalo je zadarske gimnazijalce na trodnevni Susret katoličkih zborova, koji će se održati od 19. do 21. travnja. Četrdesetak zadarskih učenika bit će smješteno kod obitelji, a bit će organizirani programi vjerskih i drugih sadržaja. U petak u crkvi Srce Isusovo u 13.30 bit će koncert, a navečer u Prosvjetnom središtu će se organizirati upoznavanje zborova. U subotu u 12 sati pred istom crkvom održat će se svečani koncert svih zborova, a poslijepodnevni sati će proteći upoznavanjem grada. U 17 sati na Trgu Erzsébet bit će održan još jedan koncert na kojem će pristigle goste pozdraviti gradonačelnik Péter Cseresznyés. U nedjelju će gosti otputovati doma.